

**Силабус
навчальної дисципліни**

«ПАТОМОРФОЛОГІЯ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЯ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітній ступінь	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	I МСв 21
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Фундаментальні дисципліни
Викладач курсу	Викладач – Щурко Марія Мойсеївна
Контактна інформація викладача	E. mail: m.schurko@lma.edu.ua
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet, або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 5 Загальна кількість годин – 150 Модулів – 3 Рік підготовки – 1-й Семестр – 1, 2 Лекції – 30 год. Практичні заняття – 48 год. Самостійна робота – 72 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Патоморфологія та патофізіологія» є нормативною дисципліною з спеціальності 223 Медсестринство. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти необхідні знання для отримання базових знань на основі яких здобувач зможе пояснювати механізм розвитку різноманітних захворювань і морфологічні зміни в організмі людини при їх розвитку. Розуміти значення компенсаторних механізмів при патологічних процесах. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: загальні закономірності виникнення, розвитку та завершення патологічних процесів, морфологічні зміни, типові патологічні процеси та порушення обміну речовин, типові порушення у різних органах і системах організму
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Патоморфологія та патофізіологія» є розкриття механізмів функціонування та морфологічні зміни окремих структур людського організму, організму як єдиного цілого за умов впливу патогенних чинників і розвитку захворювання, використання знань для діагностики патологічних процесів, оцінки ефективності лікування, про-

	<p>гнозування хвороби, інтерпретації результатів досліджень тощо.</p> <p>Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології; – основні етапи розвитку патоморфології та патофізіології в Україні; – основні поняття загальної нозології; – об'єкти та методи дослідження; – визначення хвороби, періоди її розвитку; – загальні закономірності розвитку, перебігу та наслідки хвороби; – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів зовнішнього середовища (барофакторів, іонізуючого випромінювання тощо); – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів внутрішнього середовища (спадковості, реактивності тощо); – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви типових патологічних процесів; – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви найбільш поширених патологічних процесів у органах і системах; – прояви зміненої структури органу на життєдіяльність організму людини; – зміни біопсійного матеріалу для діагностики хвороб; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – диференціювати періоди розвитку захворювань; – моделювати захворювання на тваринах і досліджувати зміну функцій їх органів і систем; – диференціювати подібні за проявами патологічні процеси; – обґрунтовувати вибір методів діагностики захворювань; – використовувати дані лабораторних, клінічних і функціональних досліджень для встановлення попереднього діагнозу; – визначати зміни структури і функції в організмі, які виникають в результаті пошкоджень або природжених порушень; – визначати вплив соціальних умов та праці на розвиток хвороби; – робити висновки про значення розтинів (аутопсії); – диференціювати макроморфологічні зміни в органах або тканинах при патологічних процесах; – інтерпретувати морфологічну картину захворювань; – дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями, використовувати їх в роботі. • Мати достатню компетентність в методах досліджень, вміти розпізнати виникнення порушень функціонального стану організму та довкілля. • Вибирати комплекс необхідних знань та професійної інформації для вирішення питань майбутньої фахової діяльності.
<p>Політика курсу</p>	<p>Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.</p> <p>Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології. Під час занять здобувачі вищої (фахової передвищої) освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються пра-</p>

вил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології. Вчення про хворобу. Патогенна дія на організм факторів довкілля. Роль спадковості та конституції в розвитку патології	2
2.	Альтерація. Дистрофія. Регенерація	2
3.	Реактивність організму. Імунопатологічні процеси. Алергія	2
4.	Патофізіологія місцевого кровообігу. Гіпоксія. Запалення. Гарячка	2.
5.	Пухлини. Основні типові порушення обміну речовин	2
6.	Патологія еритроцитів	2
7.	Патологія лейкоцитів і гемостазу	2
8.	Патоморфологія та патофізіологія органів дихання. Недостатність дихання	2
9.	Патоморфологія захворювань серця та судин	2
10.	Патофізіологія серця та системного кровообігу	2
11.	Патоморфологія та патофізіологія органів травлення	2
12.	Цистит. Патологія сечостатевої системи	2
13.	Патологія нервової та ендокринної систем	2
14.	Патологія вагітності, постнатального і перинатального періодів	2
15.	Інфекційні хвороби	2
	Разом:	30

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вчення про хворобу. Патогенна дія на організм факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Роль спадковості та конституції	2
2.	Альтерація. Дистрофії. Регенерація	2
3.	Реактивність організму. Патологія імунної системи	2
4.	Алергія	2
5.	Порушення місцевого кровообігу. Гіпоксія	2
6.	Запалення. Гарячка	2

7.	Пухлини. Основні типові порушення обміну речовин	2
8.	Патологія еритроцитів	2
9.	Патологія лейкоцитів та гемостазу	2
10.	Модульний контроль 1. Загальна патоморфологія та патофізіологія. Типові патологічні процеси і порушення обміну речовин. Патологія крові.	2
11.	Патоморфологія захворювань органів дихання	2
12.	Патофізіологія дихання. Недостатність дихання	2
13.	Патоморфологія захворювань серця і судин	2
14.	Патофізіологія серця та системного кровообігу	2
15.	Патоморфологія органів травлення	2
16.	Порушення травлення	2
17.	Модульний контроль 2. Патоморфологія та патофізіологія органів дихальної, серцево-судинної і травної систем.	2
18.	Патоморфологія сечостатевої системи	2
19.	Порушення функцій нирок	2
20.	Патологія нервової системи	2
21.	Патологія ендокринної системи	2
22.	Патологія вагітності, постнатального і перинатального періодів	2
23.	Інфекційні хвороби	2
24.	Модульний контроль 3. Патоморфологія і патофізіологія сечостатевої системи, нервової та ендокринної систем, періоду новонародженості. Інфекційні хвороби.	2
	Разом:	48

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасні методи патоморфологічних досліджень. Українські патоморфологи та патофізіологи	3
2.	Ожиріння як вид ліпідної дистрофії	3
3.	Зовнішні та внутрішні бар'єри, їх роль у забезпеченні реактивності організму	3
4.	Аутоалергійні хвороби	4
5.	Шляхи профілактики тромбозу	3
6.	Зміни в органах і системах при гарячці	3
7.	Подагра як порушення білкового обміну речовин	3
8.	Гіпо- та апластичні анемії	3
9.	Патоморфологія лімфогранульоматозу	3
10.	Підготовка до модульного контролю 1	4
11.	Абсцес легенів. Плеврити	2
12.	Порушення нереспіраторних функцій легенів	2
13.	Кардіосклероз. Перикардит. Міокардит	3
14.	Кардіоміопатії. Хронічна серцева недостатність	3
15.	Рак шлунка. Хронічний холецистит	3
16.	Проноз, закреп: механізм виникнення, наслідки	3
17.	Підготовка до модульного контролю 2	3
18.	Раки матки, шийки матки, яєчників	3

19.	Сечокам'яна хвороба	3
20.	Деменція. Хвороба Альцгеймера	3
21.	Цукровий діабет	3
22.	Емболія навколоплідними водами. Гемолітична анемія новонароджених	3
23.	Сибірська виразка	3
24.	Підготовка до модульного контролю 3	3
	Разом:	72

Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> Бондар Я.Я., Файфура В.В. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2016. Атаман О.В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях.- Вінниця:Нова книга, 2007. Шлопов В.Г. Патологічна анатомія.- Вінниця: Нова книга, 2014.
---	--

Поточний та підсумковий контроль	<p>Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті із обов'язковим виставленням оцінки.</p> <p>Методи контролю: самоконтроль, поточний контроль, модульний контроль (тестові завдання та контроль практичних навичок), диференційований залік. Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку. Диференційований залік проводиться в письмовій формі. Кожний варіант завдання диференційованого заліку включає 50 тестових завдань, які охоплюють тематику всіх тем .</p>
---	---

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Лекції, презентації, навчальні аудіо та відеофільми, консультації, дискусії, індивідуальні дослідження тощо.</p> <p>У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom.</p> <p>Лекції будуть вестися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, Meet чи аналогічних.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, WhatsAp (за вибором академічної групи).</p>
---	---

Необхідне обладнання	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або GoogleClassroom.</p> <p>У режимі дистанційного навчання під час карантину вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.</p>
-----------------------------	--

Критерії оцінювання	Схема нарахування та розподіл балів									
	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою
	Модуль 1									
	T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО				
	4	4	3	73	75	74	74	74	С	добре
	<p>T1 – Tn – теми занять до модульного контролю 1;</p> <p>САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу;</p> <p>МК - модульний контроль;</p> <p>МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК;</p> <p>СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО;</p> <p>ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною шкалою, національною шкалою та ECTS.</p>									

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79	добре	C
60-69	задовільно	D
51-59	задовільно	E
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F

Питання до підсумкового контролю

1. Хвороба: визначення, стадії.
2. Термінальні стани. Найважливіші методи реанімації.
3. Види іонізуючого випромінювання. Первинний механізм дії іонізуючих променів.
4. Гостра променева хвороба: форми та стадії.
5. Дія зниженого атмосферного тиску на організм. Сидром декомпресії.
6. Дія підвищеного атмосферного тиску на організм. Кесонна хвороба.
7. Види мутацій. Найважливіші мутагени.
8. Методи діагностики спадкових хвороб.
9. Типи передачі спадкових хвороб. Моогенне та полігенне успадкування.
10. Хромосомні хвороби.
11. Ферментопатії.
12. Принципи профілактики і лікування спадкових хвороб.
13. Конституція, класифікація конституційних типів за Сіго та Чорноручьким.
14. Діатези: види, коротка характеристика.
15. Альтерація. Види дистрофій.
16. Паренхіматозні білкові дистрофії.
17. Мезенхімальні білкові дистрофії.
18. Жирові дистрофії.
19. Вуглеводні дистрофії.
20. Звапніння.
21. Атрофія. Некроз. Апоптоз.
22. Види некрозу. Гангрена.
23. Регенерація, види.
24. Види організації тканин.
25. Реактивність і резистентність, види. Біологічні бар'єри.
26. Фагоцитоз: визначення, стадії та механізми. Система мононуклеарних фагоцитів.
27. Імунодефіцитні захворювання. Класифікація, приклади.
28. Імунодепресивні стани. СНІД.
29. Алергія: визначення поняття, причини, класифікація алергійних реакцій за методами Кумбса і Джела.
30. Стадії алергійних реакцій.
31. Найважливіші медіатори алергії.
32. Аутоалергія.
33. Артеріальна та венозна гіперемія.
34. Ішемія. Стаз.
35. Тромбоз.
36. Емболія.
37. Запалення: визначення, основні компоненти запальної реакції, місцеві ознаки.
38. Медіатори запалення.

39. Альтерація при запаленні.
40. Порушення місцевого кровообігу при запаленні.
41. Ексудація й еміграція при запаленні. Види ексудатів.
42. Гарячка: визначення, види гарячки за походженням, роль екзо- та ендогенних пірогенів.
43. Стадії гарячкової реакції.
44. Види температурних кривих.
45. Перегрівання.
46. Пухлини: визначення, поняття, види анаплазій.
47. Канцерогени: їх класифікація. Приклади.
48. Три етапи в патогенезі пухлинного росту.
49. Ознаки доброякісних і злоякісних пухлин.
50. Голодування, його види. Характеристика періодів повного голодування.
51. Білково-калорійна недостатність.
52. Цукровий діабет, його типи.
53. Інсулінозалежний цукровий діабет.
54. Інсулінонезалежний цукровий діабет.
55. Основні симптоми цукрового діабету, їх патогенез.
56. Ожиріння.
57. Атеросклероз: визначення, стадії патогенезу.
58. Форми ліпопротеїдів крові, їхня роль у виникненні атеросклерозу.
59. Спадкові аномалії обміну амінокислот.
60. Зміни загального об'єму крові — класифікація, приклади.
61. Крововтрата. Негайні і віддалені механізми компенсації.
62. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного зсідання крові.
63. Геморагічні діатези (синдроми гіпокоагуляції).
64. Анемія. Визначення поняття, патогенетична класифікація.
65. Гемолітичні анемії.
66. Залізодефіцитні анемії.
67. В₁₂-дефіцитні анемії.
68. Лейкоцитози та лейкопенії.
69. Гострі лейкози. Етіологія, патогенез.
70. Хронічні лейкози. Етіологія, патогенез.
71. Картина крові при різних видах лейкозу.
72. Серцева недостатність при ураженні міокарда.
73. Серцева недостатність від перевантаження.
74. Гіпертрофія міокарда.
75. Інфаркт міокарда, етіологія, патогенез.
76. Гіпертонічна хвороба. Етіологія, патогенез.
77. Бронхопневмонії: етіологія, патогенез, ускладнення, наслідки.
78. Крупозна пневмонія: етіологія, патогенез, наслідки.
79. Гострий і хронічний бронхіт, емфізема (патогенез, види, ускладнення).
80. Бронхоектатична хвороба. Види бронхоектазів.
81. Бронхіальна астма: етіологія, патогенез, наслідки.
82. Задишка, періодичне і термінальне дихання. Апноє.
83. Асфіксія, етіологія, механізм утворення стадій асфіксії.
84. Дихальна недостатність I і II типу.
85. Дихальна недостатність внаслідок порушення вентиляції легенів.
86. Набряк легенів, етіологія, стадії.
87. Гіпоксії, механізми компенсації.
88. Ангіни: етіологія, види, ускладнення.
89. Гострі гастрити, види, етіологія, патогенез.
90. Хронічні гастрити, види, етіологія, патогенез.
91. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки: етіологія, патогенез.

92. Апендицит: етіологія, етапи розвитку, морфологічна картина, наслідки.
93. Розлади травлення, пов'язані з порушенням виділення жовчі і підшлункового соку.
94. Перитоніт: види, морфологічні прояви, ускладнення.
95. Токсична дистрофія печінки. Печінково-клітинна недостатність.
96. Гепатити (види, патогенез, ускладнення).
97. Вірусний та алкогольний гепатити.
98. Гепатози: етіологія, види, морфологічна картина.
99. Цирози печінки (визначення, види). Портальна гіпертензія.
100. Жовчнокам'яна хвороба. Жовтяниця (види).
101. Блювота: види, етіологія, патогенез, наслідки.
102. Пронос: види, етіологія, патогенез, наслідки.
103. Закреп: види, етіологія, патогенез, наслідки.
104. Підпечінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
105. Надпечінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
106. Печінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
107. Дифузний гломерулонефрит — етіологія, патогенез, наслідки.
108. Гостра ниркова недостатність — причини, стадії.
109. Нефротичний синдром, його ускладнення.
110. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія. Патогенез.
111. Уремія.
112. Прояви ниркової недостатності: набряки, артеріальна гіпертензія, анемія, ацидоз.
113. Пієлонефрит (види, патогенез, наслідки).
114. Цистит: етіологія, патогенез, морфологічна картина, наслідки.
115. Висхідні інфекції статевих органів (види, ускладнення).
116. Аномалії розвитку статевих органів.
117. Центральні, периферійні та залозисті механізми ендокринних розладів.
118. Гіперфункція адено- і нейрогіпофіза.
119. Гіпофункція адено- і нейрогіпофіза.
120. Гіперфункція щитоподібної залози.
121. Гіпофункція щитоподібної залози.
122. Гостра і хронічна недостатність надниркових залоз.
123. Гіперфункція кіркового і мозкового шару надниркових залоз.
124. Паралічі і парези.
125. Рухові розлади при ураженні мозочка.
126. Біль, його види. Патогенез болю.
127. Порушення нервової трофіки. Нейродистрофічний процес.
128. Порушення функцій вегетативної нервової системи. Вегетативна дистонія.
129. Етіологія і патогенез неврозів.
130. Гестози вагітних.
131. Самовільний аборт: етіологія, стадії розвитку, наслідки.
132. Ускладнення перинатального періоду.
133. Ембріопатії, фетопатії (види).
134. Пологова травма (види, наслідки).
135. Гострі респіраторні вірусні інфекції.
136. Дитячі вірусні та бактеріальні інфекції.
137. Дифтерія.
138. Туберкульоз.
139. Черевний тиф. Сальмонельоз.
140. Дизентерія.

Опитування

Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу